

Heraldiek als antiek ‘Maes’: identificatie en aanvullingen

Pieter Donche

IN HET VORIG NUMMER VAN *Heraldicum Disputationes* (jg. 22 (2017), nr. 3, p. 82) verscheen een vraag naar identificatie en meer gegevens over een *D(ominus) Servatius Franciscus Maes*, jurist uit Staden waarvan een wapen geschilderd werd op doek met een datum 29 augustus 1759. (Zie de afb. op blz. 115.) Hieronder wordt deze geïdentificeerd alsook de relatie met die andere Servatius Franciscus Maes, priester, geboren een generatie later in 1764.

De familie ging niet door het leven onder een familienaam *Maes d'Hooglede*, zoals zou kunnen begrepen worden uit de omschrijving in de veilingcatalogus van 2016. Hooglede is hier gewoon de vermelding van woonplaats. Hoewel de bewuste jurist in het buurdorp Staden woonde, woonde een neef van hem die de familienaam verder zette en allicht dit doek erfde, wél in Hooglede.

Het bidprentje dat ook ter sprake kwam in het artikel van een priester Servatius Franciscus Maes¹, geboren in 1764 leert ons dat deze laatste geboren was te Hooglede op 15 augustus 1764. Hij kan daarom natuurlijk niet de Servatius Franciscus Maes zijn waarvoor een wapen geschilderd werd op 29 augustus 1759 (want vijf jaar voor zijn geboorte). Zijn doopakte nog eens lezen blijkt toch relevant want daar zien we dat zijn dooppeter was: *Joannes Servatius Maes nomine domini Servatii Franciscus Maes graphi de Stadin*.

Hiermee hebben we meteen een ándere *Servatius Franciscus Maes* uit een generatie eerder en bovendien griffier van het dorp Staden, wat chronologisch én beroepsmatig als gegoten past op een licentiaat in de rechten *ex Staeden*, die mogelijk zijn graad behaalde op 22 augustus 1759. Als dooppeter heeft hij (hij kon niet aanwezig zijn op de doop en liet zich vervangen) zijn beide voornamen aan zijn petekind doorgegeven. In zijn plaats stond Joannes Servatius Maes aan de doopvont. Dit is allicht de oudste broer van de vader zoals geschetst in de genealogie Maes te Staden hierna.

Bij een vermelding *J.U.L.* (licentiaat in beide de rechten) spreekt het vanzelf om de gepubliceerde matriculen van de Leuvense universiteit erop na te slaan². Daar is evenwel géén inschrijving te vinden van een Servatius Franciscus Maes. Maar in een andere publicatie vinden we zijn promotie in de voorbereidende *Artes* opleiding van de Leuvense universiteit: hij promoveerde in 1755.³ Zijn licentie in de rechten zou hij dan vier jaar later behalen, maar misschien niet te Leuven, Douai is ook mogelijk⁴.

We gingen dus uit van een werkhypothese dat de griffier van Staden een broer is van de vader *Thomas Philippus MAES* uit Staden (29 jaar), echtgenoot van *Helena Godelieve DE LIJ* (26 jaar) uit Beveren (zoals verder blijkt: Beveren-bij-Roeselare en niet Beveren-aan-de-IJzer, Beveren-Leie, Beveren-bij-Brugge, Beveren-Oudenaarde of Beveren-Waas).

Hoewel alles zich in een niet te ver verleden afspeelt, bleek dit aantonen lang niet zo eenvoudig als gedacht ...

In een genealogische studie⁵ van de onmiddellijke verwanten van de man voor wie het wapen werd geschilderd is (nog) geen Thomas Philippus Maes vermeld:

I. SERVATIUS FRANCISCUS I MAES, gedoopt te Staden op 31 januari 1704⁶ en er overleden op 6 januari 1770 als griffier van de parochie en graafschap van Staden. Hij was zoon van Passchier Maes (uit Beveren-Roeselare, die overleed te Staden op 26 augustus 1729 als vrijlaet van de heerlijkheid van Onlede en Beveren, zoon van Jacques en Tanneken Baes) en Maria van Hoorne (fa Marijn en Anthonyne Huyghe)⁷.

Hij huwde te Staden op 9 februari 1730 met Godeliva Helena DU CHASTEL, geboren te Staden op 18 oktober en er gedoopt op 6 november 1696 (peter: Jacobus Huyghe,

meter: Passchine Gheldhof). Zij was een natuurlijke maar later door het huwelijk van haar ouders (Staden, 22 oktober 1699 met dispensatie van de drie bannen, getuigen: Michaël Delbeke, baljuw van het graafschap Staden en Petrus van Damme) gelegitimeerde dochter van Jacques du Chastel, jonker en Maria de Blonde, kleindochter van Pierre François du Chastel, jonker, schepen van de Zaal en kasselrij Ieper van 1650-1654). Zij overleed te Staden op 15 en werd er in de kerk begraven op 18 november 1772 *cum officio summo*. Zij was weduwe van Antonius Marquette, griffier van Staden vanaf 1712 tot aan zijn overlijden (Staden, 15 december 1728).

Zij hadden volgende kinderen⁸:

1. **Joannes Servatius Maes**, gedoopt te Staden op 11 december 1730 (peter: Idesbaldus Comyn *loco* Joannes-Baptista de Carnin, graaf van Staden; meter: Maria van Hoorne). Hij overleed te Staden op 16 maart 1810. Een Jan-Servatius Maes werd in 1760 aangesteld als baljuw van de heerlijkheid Schuddecul (later Triols genaamd) in de parochie Oostnieuwkerke, toebehorend aan Philip-Frans du Chastel⁹. Hij huwde te Hooglede op 9 juli 1777 (*cum dispensatione in quarto consanguinitatis gradu*, getuigen: Petrus Jacobus de Mey en Thomas Philippus Maes) met Isabella Theresia DE MEY, geboren te Hooglede op 8 en er gedoopt op 9 april 1726 (peter: Petrus Vermander; meter: Anna Catharina Calmeyn), dochter van Josephus Matheus de Mey en Maria Catharina Cruyssaert. Zij overleed te Staden op 26 december 1788. Zij hadden geen kinderen.
2. **Carolus Franciscus Antonius Maes**, gedoopt te Staden op 10 mei 1732 (peter: Joannes Baptista de Busschere; meter: Anna Theresia Maes), overleden te Staden op 9 april 1740.¹⁰
3. (met de grootste waarschijnlijkheid, zie hierna) **THOMAS PHILIPPUS**, geboren in de tweede helft van 1733 (want volgende kind geboren in januari 1735).
4. **Servatius Franciscus-Xaverius II Maes**, gedoopt te Staden op 6 januari 1735 (peter: Joannes Baptista Peel; meter: Maria Francisca Lefrancq). Hij overleed te Ieper op 28 april 1789. Hij werd licentiaat in de rechten, allicht op 29 augustus 1759 (opschrift op het bewuste doek). Hij promoveerde eerst in de voorbereidende opleiding in de Artis aan de Universiteit van Leuven in 1750 (zie hoger). Mogelijk heeft hij daarna zijn opleiding tot licentiaat in de rechten gedaan aan de universiteit te Douai. Hij was advocaat in de Raad van Vlaanderen te Ieper. Hij huwde een eerste maal in 1777 met (de 19 jaar jongere) Maria Anna Cecilia VAN ELSLANDER, geboren te Westrozebeke op 25 en er gedoopt op 26 maart 1754 (peter: Petrus Franciscus van Isacker; meter: Maria Joanna Roose). Zij overleed te Ieper, Sint-Jacob op 23 maart 1779¹¹, bijna 25 jaar oud, dochter van Petrus Jacobus en Joanna Theresia van Isacker.

Hij huwde een tweede maal na huwelijkscontract verleden te Dadizele op 16 maart 1780 (getuigen: Pieter Spruyte, baljuw van de heer van Marckhove, zijn schoonbroer, enerzijds en haar vader en Isabella Clara de Simpel¹², haar stiefmoeder, Norbert Francois de Larmuseau, haar maternele oom en voogd, pastoor van Woesten, Joseph Albert Ghislain Holvoet, haar broer, advocaat in de Raad van Vlaanderen, wonende te Gent, Jean Louis Holvoet, haar broer, Therese Larmuseau fa Charles Elooi, gewezen advocaat in de Raad van Vlaanderen, haar volle neef, anderzijds¹³) en kerkelijk te Dadizele op 5 april 1780 (met dispensatie van twee bannen, getuigen: Petrus Spuytte en Jacobus Holvoet, haar vader) met Maria Josepha Coleta Francisca (Colette) HOLVOET, geboren te Dadizele op 18 en gedoopt op 19 maart 1755 (peter: niet vermeld, meter: Anna Maria Francisca Holvoet uit Pittem).

Zij was 25 jaar bij haar huwelijk en opnieuw ca. 20 jaar jonger dan de bruidegom. Zij overleed te Ieper op 16 juli 1816 (wonend Sint-Jacobsnieuwweg). Zij was een dochter van Jacobus Holvoet (uit Pittem, overleden te Dadizele op 20 Brumaire XIII (11 november 1804)), griffier van Dadizele en Moorslede, schepen van de Roede van Menen, nadien notaris en burgemeester van Dadizele en Judith Bernarda Jacoba Larmuseau, dochter van Melchior, gewezen griffier van Dadizele.

Servaes Maes was griffier van het graafschap Staden van 1770 (in opvolging van zijn vader) tot aan zijn overlijden. Hij was vanaf 24 augustus 1754 (slechts 21 jaar oud) *greffier syndicq*, zijnde *het clerckschip de prochie*, van Westrozebeke in opvolging van wijlen Hendrick de Mey¹⁴. In 1771 verklaarde hij advocaat te zijn in de Raad van Vlaanderen.

Servaes verzaakte aan het laatschap van het graafschap de Carnin & Staden om op 19 mei 1770 laat te worden van de Zaal en Kasselrij van Ieper¹⁵, maar in 1771 werd hij laat van het Brugse Vrije onder Snellegemambacht en bekwam hij naar aanleiding van zijn huwelijk de toelating om buiten het Vrije te wonen, waarbij hij verklaarde appendant laat te wezen van Beveren (sic)¹⁶.

We vinden nog een Servais-François Maes, die bij arrest van 17 november 1810 door de prefect van het Leie-departement werd benoemd tot raadslid van de kerkfabriek van Staden¹⁷.

Hij had uit zijn eerste huwelijk:

- a. **Petrus Jacobus**, geboren te Ieper ca. 1775, overleden op 4 februari 1781, 6 jaar oud.¹⁸
- b. **Servatius Franciscus III Maes**, geboren te Ieper op 22 maart 1777, overleden te Ieper op 12 februari 1841¹⁹. Hij huwde te Moorslede op 12 juli 1820 met Coleta Sophia GRYSPEERT, geboren en gedoopt te Moorslede op 27 april

1788 (peter: Norbertus Verraes; meter: Joanna Rosa Gryspeert), overleden te Staden op 30 januari 1869²⁰, dochter van Petrus Joannes Gryspeert (Ieper, 26 Thermidor jaar V (13 augustus 1797)) en Joanna Theresia Gryspeert.

Zij hadden geen kinderen. Zij woonden te Staden in een ruim herenhuis gelegen op de hoek van de Ieperstraat en Statiestraat, alwaar nu het gemeentehuis staat. Servaes junior was de laatste griffier van het graafschap Staden van 1789 (in opvolging van zijn vader) tot 1796 en nadien rentenier.

c. **Joannes François**, geboren te Ieper ca 1778, 11 jaar oud genoemd in een akte van 4 augustus 1789.²¹

d. **N.N. Maes**, doodgeboren te Ieper: 23 maart 1779 (?)

Deze kinderen waren op 4 augustus 1789 onder voogdij van Joannes Maes, paternelle oom van de wezen en sieur Carel Tyteca, wonend te *Rozebeke*. Zij erfden van hun moeder verschillende onroerende goederen te *Rozebeke* in de kasselrij Ieper (Westrozebeke). De rendante in deze akte was Coleta Holvoet als weduwe van de vader van de wezen. Bij akte van 28 augustus 1790 erfden zij van hun vader verschillende onroerende goederen te Staden²².

Hij had uit zijn tweede huwelijk²³:

e. **Norbertus**, 8 (9) jaar oud genoemd in een akte van 4 augustus 1789 (26 augustus 1790).

f. **Lodewijk**, 5 (6) jaar oud genoemd in een akte van 4 augustus 1789 (26 augustus 1790).

Deze kinderen hadden op 4 augustus 1789 en op 26 augustus 1790 als voogden: Joannes Servaes Maes, griffier te Staden en paternelle oom van de wezen en heer en meester Joseph Albert Guislain Holvoet, raadspensionaris van Menen, maternele oom van de wezen. Deze beloofden het wezengoed van de vader, die overleed te Ieper, over te brengen.

5. **Joanna Catharina Helena Constantia Maes**, gedoopt te Staden op 4 juli 1736 (peter: Joannes Idesbaldus Comyn; meter: Maria Catharina Hovelack). Zij overleed te Staden op 30 juni 1788. Zij huwde te Staden op 15 april 1760 met Pieter Franciscus SPRUYTTE²⁴, geboren te Staden op 1 februari 1737, zoon van Pieter en Maria Jacoba vanden Bulcke. Zij overleed te Staden op 30 juni en werd er begraven op 1 juli 1788. Hij overleed te Staden op 3 fructidor VIII²⁵.

Wat is nu het verband tussen de Servatius Franciscus II Maes, griffier van Staden (gedoopt Staden, 1735) met de vader Thomas Philippus Maes van de priester Servatius Franciscus Maes (gedoopt Hoogdele, 1764)?

Wat kunnen we uit de doopakte uit 1764 afleiden? We lezen er als ouders: *Thomas Philippus Maes ex Staden aetatis 29 annorum et Helena Godelieve De Ly ex Beveren aetatis 26 annorum*. Als de vader op 15 augustus 1764 29 jaar oud was, dan is hij geboren in het tijdsinterval 16 aug. 1734 – 15 aug. 1735. *Ex ...* moet wel betrekking hebben op hun *herkomst* en niet een *woonplaats* (want de plaatsnamen zijn verschillend voor vader en moeder terwijl ze uiteraard een zelfde woonplaats hebben op het ogenblik dat hun zoon geboren wordt). Thomas Philippus lijkt dus ook opgegroeid te zijn in Staden, wat hem dus weer nader brengt tot de boven gegeven genealogie.

Voor Staden zijn helaas de originele parochieregisters verloren gegaan in W.O. I. Er bestaan enkel nog eigentijdse kopieën gemaakt vanaf 1752. Thomas, die vader werd in 1764 werd zeker voor 1752 geboren. We kunnen dus niet zijn originele doopakte lezen met de namen van *zijn* ouders. De in de 19de eeuw opgemaakte klapper op de dopen is wel nog voorhanden, maar ... deze vermeldt géén Thomas Philippus Maes gedoopt te Staden ... Op het eerste gezicht lijkt Thomas niet geboren in Staden of kind uit het boven geschetste gezin.

Maar verdere analyse levert toch steeds weer aanwijzingen op dat hij wél tot dat gezin zou behoren. Kijken we naar de vier wel gekende doopdata van kinderen van Servatius Franciscus I Maes en Godeliva Helena DU CHASTEL, dan zien we dat het eerste kind geboren werd (11.12.1730) 10 maanden na het huwelijk (9.2.1730) van de ouders, het tweede 17 maanden later (10.5.1732), het derde 32 maanden later (6.1.1735) en het vierde 18 maanden later (4.7.1736). Tussen het tweede en het derde is er een tijd van 32 maanden (10.5.1732 - 6.1.1735) waar wel een andere geboorte in zou kunnen passen. Maar dat zou dat “vijfde” kind minstens 9 maand, in de praktijk eerder 15 maanden vroeger moeten geboren zijn dan 6.1.1735, dus voor 6.4.1734 en eerder nog voor 6.10.1733. Dat valt een heel eind voor het geboorte-interval 16.8.1734 – 15.8.1735 dat we berekenden op basis van de opgegeven leeftijd van 29 jaar van Thomas Philippus bij de geboorte van *zijn* kind Servatius Franciscus ... wat dus pleit tegen hem voor zijn lidmaatschap van het boven geschetste gezin.

Maar is die leeftijdsopgave van 29 jaar wel zo betrouwbaar? Zetten we eens de geboorte-intervallen voor de vader zoals afleidbaar uit de opgegeven leeftijden bij de dopen van *elk* van zijn kinderen op een rijtje:

Kind	doopdatum	vermeldde leeftijd	geboorte interval voor de vader
b	15 aug 1764	29	[16 aug 1734 – 15 aug 1735]
c	13 sep 1766	30	[14 sep 1735 – 13 sep 1736]
d	15 jan 1769	35	[16 jan 1733 – 15 jan 1734]
e	26 maa 1771	37	[27 ma 1733 -26 – 26 maa 1734]

f	31 jan 1773	36	[1 feb 1736 – 31 jan 1737]
g	3 maa 1776	42	[4 maa 1733 – 3 maa 1734]
h	29 mei 1778	45	[30 mei 1732 – 29 mei 1733]

We zien al meteen dat de intervallen d, e en g erg goed bij elkaar aansluiten (van begin 1733 tot begin 1734), en dat b, c, f en h daar helemaal niet bij passen, met een discrepantie van resp. +1, +1,5, +2 en -1 jaar. De door de pastoor genoteerde leeftijd is dus geenszins altijd een nauwkeurige weergave. De opgegeven leeftijden zijn maar weinig accuraat te noemen en liggen soms heel ver uit elkaar (h: 1732-33 tegenover f: 1736-37). Anderzijds: de periode waarmee drie geboorte-intervallen quasi samen-vallen (begin 1733 tot begin 1734) valt ook precies samen met de periode *halfweg* de 32 maanden tussen de geboortes van Carolus Franc. Ant. Maes (10.5.1732) en Servatius Franc. Xav. Maes (6.1.1735) uit de genealogische schets hierboven!

We vermoeden daarom ook zeer sterk dat Thomas Philippus Maes geboren werd in de tweede helft van 1733 en tot het hoger geschetste gezin behoort. Hij werd dan hetzij ook geboren te Staden maar waarbij hetzij a) zijn doop niet werd geregistreerd, b) ofwel wél geregistreerd maar het blad (of bladen) al verloren ging nog voor de opmaak van de klapper, c) ofwel werd zijn doopakte bij de opmaak van de klapper (voor Staden opgemaakt per decennium) over het hoofd gezien, of d) werd de beginletter van de familienaam slecht gelezen of e) hij werd buiten Staden geboren.

Optie a) dat de pastoor vergat om een doop te registreren is vrij onwaarschijnlijk: de vader was -- nota bene -- de griffier van de parochie en het graafschap, dus een dorpsnotabele ... Optie b) valt weg gezien er in de klapper op het doopregister wel degelijk andere dopen van het jaar 1733 vermeld zijn: we telden er een 50-tal. Voor optie d) lazen we in de klapper het hele decennium 1730-1739 door en zochten naar voornamen 'Thomas Philippus'. We vonden er slechts één Thomas: Vandamme Thomas Joseph.

Optie e) dan? Geboren in een ander (buur?) dorp? Dit lijkt niet het geval: we vinden geen enkele doop van een Maes Thomas (Philippus) tussen 1710 en 1760 in een to-taaloverzicht van de klappers voor de provincie West-Vlaanderen²⁶.

Blijft nog optie c): slordige opmaak van de klapper. Hier valt wel e.e.a. voor te zeggen. Men deelde ons mee dat de klapper op de parochieregisters van Staden opgesteld werd door dezelfde (kerk)latijn-onkundige persoon die ook de klapper van buurdorp Westrozebeke opmaakte (zelfde geschrift). Bij een vergelijking voor Westrozebeke van de originele akten met de klapper werd vastgesteld dat er nogal wat fouten in de klapper zijn (te moeilijk verstaanbare en/of leesbare akte?). We weten natuurlijk niet of de toenmalige pastoor een al dan niet goed leesbaar geschrift had ...

We vermoeden ondanks alles dat Thomas Philippus toch tot het hogergenoemde gezin van Servatius Franciscus I Maes en Godeliva Helena du Chastel behoorde en dat zijn doopakte om een of andere reden niet werd opgenomen in de klapper want de connecties van Thomas Philippus via zijn kinderen met het gezin van Servatius Franciscus I Maes en Godelieva Helena du Chastel zijn wel zeer legio! We sommen ze even op:

Van Thomas Philippus Maes vinden we (in de klapper) het huwelijk met Helena Godeliva Dely te Beveren-Roeselare op 20 september 1762. Helaas is ook hier weer geen originele huwelijksakte te vinden waar we eventueel de ouders van Thomas Philippus zouden kunnen lezen ... ²⁷ Wel is een Thomas Philippus Maes ook huwelijksgetuige bij het huwelijk in 1777 van de oudste zoon Joannes Servatius Maes uit de genealogie hierboven, wat dus weer wijst op een familieband, zoals die van bv. een broer van de bruidegom.

En daarnaast, bij de doop van 'Thomas Philippus' kinderen zien we elk van de (volwassen geworden) kinderen uit de genealogie hierboven eveneens opduiken: Joannes Servatius (bij tweede en derde kind), diens echtgenote (bij achtste kind), Servatius Franciscus II (bij tweede kind), Johanna Helena Catharina Constantia (bij vierde en zevende kind) en haar echtgenoot (bij vijfde kind).

Nog aanwijzingen (geboorteplaats, beroep) vinden we als we meer over Thomas Philippus opzoeken:

THOMAS PHILIPPUS MAES. Hij huwde te Beveren-Roeselare op 20 september 1762²⁸ met Helena Godeliva **DELY**. In de huwelijksakte van zijn zoon Charles Joseph wordt hij genoemd overleden te Hooglede op 17 juli 1793 en Helena Godeliva Dely, op dat moment nog wonend als rentenierster te Staden. Zijn overlijden wordt bevestigd in het begraafregister van Hooglede. Er wordt helaas niet bij vermeld wie zijn ouders waren, wel dat hij *geboren was in Staden*.²⁹ Als hij 60 jaar was op 17 juli 1793 dan is hij geboren in het interval 18.7.1732-17.7.1733. Rekening houdend met een allicht slechts benaderende leeftijd opgegeven in zijn begraafakte, sluit dit dicht aan de periode begin 1733-begin 1734 die we al hoger hadden vooropgesteld.

In de overlijdensakte uit 1837 van zijn zoon Servatius Franciscus IV wordt Thomas Philippus *griffier* genoemd. Hij oefende dus hetzelfde beroep uit als Servatius Franciscus I Maes, zijn veronderstelde vader, maar in een buurdorp.

Zij hadden volgende kinderen:

1. **Eugenia**, gedoopt te Beveren-Roeselare op 24 april 1762³⁰ (let wel: dit is voor hun kerkelijk huwelijk ...)
2. **Servatius Franciscus IV Maes**, geboren en gedoopt te Hooglede op 15 augus-

tus 1764³¹ (peter: *Joannes Servatius Maes nomine Domini Servatii Francisci Maes, graphi de Stadin*, meter: Anna Catharina De Ly). De ouders werden resp. 29 jaar en 26 jaar oud genoemd. Hij werd priester gewijd in 1790 en bracht zijn loopbaan eerst door in zijn geboortedorp (coadjutor), dan te Eeklo (onderpastoor) en daarna pastoor van Beerst (bij Diksmuide), Aardenburg (Zeeland), Oekene (bij Roeselare), Waregem (bij Kortrijk) en ten slotte St.-Donaas te Brugge en sloot daar zijn loopbaan af als kanunnik van deze Brugse kathedraalkerk (+1837). Zie zijn bidprentje (*hiernaast*). Zijn bibliotheek werd geveld te Brugge op 22-23 mei 1838.³²

3. **Joannes Baptist**, geboren en gedoopt te Hooglede op 13 september 1766 (peter: Joannes Servatius Maes, meter: Joanna Constantia De Ly). De ouders werden resp. 30 jaar en 28 jaar oud genoemd.³³
4. **Joanna Helena Carolina**, geboren en gedoopt te Hooglede op 15 januari 1769 (peter: D. Petrus Ignatius Paret, meter: Joanna Helena Catharina Constantia Maes).³⁴
5. **Petrus Franciscus**, geboren en gedoopt te Hooglede op 26 maart 1771 (peter: Petrus Franciscus Spruyte, meter: Joanna Helena Parret).³⁵
6. **Maria Joanna Cecilia Helena**, geboren en gedoopt te Hooglede op 31 januari 1773 (peter: *Petrus Henricus Boutten nomine Domini*, meter: *Joanna Helena Parret nomine d.cella Maria Joannae Caeciliae van Elslander*).³⁶
7. **Carolus Josephus**, geboren en gedoopt te Hooglede op 3 maart 1776 (peter: D. Ignatius Paret, meter: D.cella Joanna Catharine Maes).³⁷

Hij schreef zich op 23-jarige leeftijd op 4 mei 1800 in aan de universiteit van Duisburg (Duitsland) voor een studie in de medicijnen, zijn vader werd daarbij 'handelaar' genoemd.³⁸ Men kan zich afvragen waarom een jonge man uit Hooglede ging studeren in Duisburg *of all places* ... Het antwoord moet gezocht worden in de tijdsomstandigheden:

De klassieke keuzes van Vlamingen voor universiteiten waren sinds eeuwen Douai (Noord-Frankrijk) en Leuven (Brabant) geweest. Maar de universiteit van Douai (geopend 1562) was evenwel gesloten geworden in 1795 om pas in 1808 terug te openen (maar slechts tot 1815). En ook twee jaar later, op 25 oktober 1797 werd de Leuvense universiteit (gesticht 1425) bij decreet van de Franse re-

volutionairen gesloten (en pas heropend als Rijksuniversiteit op 6 oktober 1817). Hoewel de Noordelijke Nederlanden ook een katholieke universiteit telde (Nijmegen), was ook daar op 17 januari 1795 met steun van de Franse Republiek de Bataafse Republiek uitgeroepen (1795-1801), waarna deze republiek de facto een vazalstaat werd van de Franse.

In het beneden-Rijngebied (vanaf de Nederlands-Duitse grens bij Nijmegen/Kleef langs de Rijn doorlopend tot Duisburg) werd tot ver in de 19de eeuw nog veel Nederlands gesproken (het Kleverlandse dialect is zeer verwant aan het Zuid-Gelders). Bovendien was de bevolking in de gebieden aan de Nederrijn hoofdzakelijk rooms-katholiek. Te Duisburg was een universiteit geopend in 1655 en gesloten in 1818 (de bibliotheek werd getransfereerd naar de nieuw gestichte universiteit te Bonn, in 1968 werd terug een nieuwe universiteit gesticht te Duisburg). Deze gebieden die tot Nederland hadden moeten behoren, werden met het Verdrag van Wenen in 1815 bij één van die Duitse “hertogdommen” gevoegd omdat deze aan een Duitse seigneur toebehoorden.

Wellicht hebben al deze factoren samen: Douai en Leuven gesloten, Duisburg in een gebied met een Nederlands dialect sprekende bevolking en overwegend rooms-katholiek, aangezet om precies daar geneeskunde te gaan studeren.

Hij huwde te Rumbeke op 15 oktober 1806 (akte 33) met Jeanne Rose D. DUPONT, dochter van Jean François (textielhandelaar te Rumbeke) en Marie Anne Haverbeke, geboren te Rumbeke op 13 december 1772. In zijn huwelijksakte wordt hij *médecin à Boulare* (Boelare, Oost-Vl. ?) genoemd.

8. **Edmundus Albertus Philippus**, geboren 28 en gedoopt te Hoogdele op 29 mei 1778 (peter: Franciscus Maesele, meter: Isabella Theresia De Mey).³⁹

Blijft de vraag waarom de doopakte van Thomas Philippus Maes niet te vinden is ... een ‘smoking gun’ voor zijn lidmaatschap van het gezin in de hoger geschetste genealogie konden we niet vinden, maar de ‘circumstantial evidence’ is wel zeer groot ...

Eindnoten

¹ Dit bidprentje is/was te vinden op de website van *delcampe.net*.

² Voor de betreffende periode, zie het deel 8: A. SCHILLINGS, *Matricule de l'Université de Louvain*, Brussel, Academie van België, 1963, VIII (eind feb. 1734-eind feb. 1776).

³ N.N., *Promotiones generales Philosophiae et Artium en Alma Universitate Lovaniensi ab anno 1750 ad annum 1797 inclusive, quo dicta universitas suppressa fuit. Praepositis annis, cum adjectis Nominibus, Patria et Collegiis in quibus studuerunt*, Brussel, P. van Gindertaelen, s.d., p. 16: Promotio MDCCLV, ex CI. Concurrentibus: nr. 3 *Servatius Maes, ex. Staeden. C* (C staat voor *Castro*: de pedagogie (studentenverblijf) *de Burcht*).

⁴ Sinds de oprichting van een universiteit te Douai door Philips II in 1562 verkozen ook vele juristen in spe uit Vlaanderen deze nieuwe universiteit omwille van de nabijheid en ook omdat ze vaak al tijdens hun jeugd jaren door hun ouders 'in de kost' werden gedaan bij Noord-Franse gezinnen (zoals ook te Douai) opdat ze er vlot Frans zouden leren. Helaas zijn de matriculanten van deze universiteit grotendeels verloren gegaan. Zie de betreffende literatuur: M. ROUCHE (red.), *Histoire de Douai*, Dunckerque, Westhoek, Éditions des Beffrois, 1985. B. PERRIN, *Hommes et choses des Facultés «Utriusque Juris» de l'Université de Douai*, Lille, 1977, 163 p.; G. DEHON, 'L'université de Douai pendant la première moitié du XVIIIe siècle. Essai de sociologie historique, données numériques', in: *Revue du Nord*, 1968, vol. 50, n° 198, pp. 317-350. In zijn *inventaire des sources* vermeldt hij dat enkele cahiers nog bestaan van inschrijvingen van de rechtenfaculteit (Bibl. Mun. Douai, Ms. 1059) en een «*Catalogue des Etudiants de la Faculté de Droit qui ont été examinés pour l'obtention des grades de bachelier ou de licencié (...) et qui ont été admis ou non à soutenir leur thèse*», du 13 novembre 1752 au 17 juillet 1791; L. TRENARD, *De Douai à Lille ... une université et son histoire*, Lille, Univ. de Lille-III, 1978.

⁵ Met dank hiervoor van de huidige bezitter van dit boek. We konden nog verschillende aanvullingen hierbij maken.

⁶ (Gebruikte afkortingen: A.M.: Arthur Merghelyncq; FM: Fonds Merghelyncq; KBR: Koninklijke Bibliotheek, Brussel; Hs: afdeling handschriften) KBR, Hs, FM 42, Ieper, farde 349, dubbelblad (geschrift A.M.). Bevestigd door de klapper op de doopregisters Hooglede.

⁷ KBR, Hs, FM 42, Veurne, farde 66.

⁸ Er zijn slechts doop (en huwelijk en begraaf)registers bewaard vanaf begin januari 1752. De doopheffers werden opgetekend door Arthur Merghelyncq voor W.O. I in nota's in zijn fonds (KBR, afd. hs.)

⁹ RAB, Familiearchief de Thibault de Boesinghe, nr. 512.

¹⁰ Volgens de klapper.

¹¹ Meer dan waarschijnlijk overleden in het kinderbed.

¹² Zij overleed te Dadizele: 07.02.1818.

¹³ KBR, FM, 33, dl 7, p. 168.

¹⁴ RAK, *Bruine Pakken*, 5682. (nu in Aanwinsten, ...).

¹⁵ SAL, *Kasselrij Ieper, Iste reeks*, nr. 49.

¹⁶ RAB, *Brugse Vrije Registers*, 568, f° 247v°.

¹⁷ *Recueil des arrêtés, décisions, lettres et autres actes de la Préfecture du Département de la Lys 1810. Tome VII*, Brugge, 1810, p. 312.

¹⁸ RAB, Brugse Vrije, Wezenregisters, nr. 16514 (onder Snellegem) f° 98.

¹⁹ RAK, Erfenisaangiften Registratiekantoor Hooglede film 079 opname 46040.

²⁰ RAK, Erfenisaangiften Registratiekantoor Hooglede film 105 opname 61450.

²¹ RAB, Brugse Vrije, Wezenregisters, nr. 16514 (onder Snellegem) f° 98.

²² RAB, Brugse Vrije, Wezenregisters, nr. 16514 (onder Snellegem) f° 98.

²³ RAB, Brugse Vrije, Wezenregisters, nr. 16514 (onder Snellegem) f° 98v en 126v.

²⁴ .. *matrimonium ... Petrus Franciscus Spruete ex Staden cum d(omicel)la Joanna Catharina Helena Constantia Maes ex Staden. Testibus: Servatio Francisco Maes et Petro Josepho de Roo*.

²⁵ KBR, Hs, FM 42, Ieper, farde 349, dubbelblad (geschrift A.M.).

²⁶ www.vrijwilligersrab.be.

²⁷ De datum komt uit de klappers. Er zijn voor Beveren-Roeselare enkel huwelijksakten van de periode 1643 tot 1656 bewaard!

²⁸ Uit de klapper. Er zijn slechts huwelijksakten bewaard voor de periode 1643-1656.

²⁹ *Die 17 juli 1792 hora 8^a vesperi in hac obiit in aetate 60 annorum Thomas Philippus Maes, maritus Helena De Lij, et 19^a ejusdem sepultus est in caemiterio versus meridiem, natus erat in Staden.*

³⁰ Uit de klapper, die de namen van de ouders vermeldt. Er zijn slechts doopakten bewaard voor de periode 1643-1656 en 1669-1699.

³¹ Zijn overlijdensakte te Brugge (akte 317) vermeldt evenwel geboren te Hooglede op 8 september 1764 ...

³² *Catalogue d'une belle collection de livres et tableaux, délaissés par feu M. Servais-François Maes, chanoine-titulaire de la cathédrale de Bruges; de M. Pierre van Lede, employé aux Archives de la Flandre-Occidentale, et par d'autres défunts ...*, Brugge, Felix de Pachtere, 1838.

³³ *Baptizatus est Joannes-Baptista filius legitimus Thomae Philippi Maes ex Staden aetatis 30 annorum et Helene Godelieve de Ly ex Beveren aetatis 28 annorum. Susceperunt Joannes Servatius Maes et Joanna Constantia De Ly.*

³⁴ *Baptizatus est Joanna Helena Carolina filia legitima Thomae Philippi Maes ex Staden aetatis 35 annorum et Helene Godelieve De Ly ex Beveren aetatis 31 annorum, susceperunt D. Petrus Ignatius Paret, et Joanna Helena Catharina Constantia Maes.*

³⁵ *Baptizatus est Petrus Franciscus filius legitimus Thomae Philippi Maes ex Staden aetatis 37 annorum et Helena Godelieva De Ly ex Beveren aetatis 32 annorum. Susceperunt Petrus Franciscus Spruyte, et Joanna Helena Parret.*

³⁶ *Baptizata est Maria Joanna Caecilia Helena fila legitima Thomae Philippi Maes ex Staden aetatis 36 annorum et Helena Godelieva De Ly ex Beveren aetatis 34 annorum. Susceperunt Petrus Henricus Boutten nomine Domini Servatii Francisci Maes advocati, et Joanna Helena Parret nomine d.cella Maria Joannae Caeciliae van Elslander.*

³⁷ *Baptizatus est Carolus Josephus filius legitimus Thomae Philippi Maes ex Staden aetatis 42 annorum et Helenae Godelieva De Ly ex Beveren aetatis 38 annorum. Susceperunt D. Ignatius Paret et D.cella Joanna Catharine Maes.*

³⁸ Zie de matriculen van de Duisburgse universiteit op <https://duepublico.uni-duisburg-essen.de>: 1800, 5 [Maii] Carolus Josephus Maes, medicinae studiosus / 23 / Thomas Philippus Maes, mercator / ex Hooglede in Flandria Occidentali.

³⁹ *Baptizatus est Edmundus Albertus Philippus filius legitimus Thomae Philippi Maes ex Staden aetatis 45 annorum et Helena Godelieva De Ly ex Beveren aetatis 40 annorum. Susceperunt Franciscus Maesele et Isabella Theresia De Mey.*